

Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Yozgat Milletvekili “Süleyman Sırrı Bey (İçöz)” *

Yozgat Deputy “Süleyman Sırrı Bey (İçöz)” In The First Period Of Grand National Assembly Of Turkey

Dr. Öğr. Üyesi Gülin ÖZTÜRK **

Öz:

Birinci Büyük Millet Meclisi Türk Milletini temsilen Milli Mücadele'yi gerçekleştirmek üzere kurulmuştur. Meclis, milletin her kesimini temsil etmesi bakımından demokratik bir Meclis'tir. Birinci Meclis 23 Nisan 1920 tarihinde açılmış ve 16 Nisan 1923'te çalışmalarını sonlandırmıştır. Birinci Meclis, kahraman, çalışkan, milli, idealist, demokratik, fedakâr ve olağanüstü şartlarda kurulan bir meclistir. Milli mücadelenin kazanılmasında büyük bir rol oynamış, ülkeyi işgallerden kurtarmış ve Milli egemenlik kavramını bir siyasal irade olarak ortaya koymuştur. Birinci Meclise yurdun dört bir tarafından katılan milletvekilleri vatanın kurtarılması; tam bağımsızlığın sağlanması için fikir ve amaç birliği yapmışlardır. Birinci Meclisin yapısı, yasama görevi ve milletvekillerin faaliyetleri Türk Parlamento Tarihi açısından oldukça önemlidir.

Yozgat ve ilçelerinde yaşayan halk Milli Mücadeleye başından beri destek vermişler, birinci Meclise yedi milletvekili göndermek suretiyle de desteklerini açıkça

* Bu çalışma Gülin Öztürk tarafından hazırlanan I. ve II. Dönem Yozgat Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri isimli Doktora tezinden üretilmiştir.

** Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, gulinozturk51@hotmail.com.
<https://orcid.org/0000-0001-5586-6627>

ortaya koymuşlardır. Bu milletvekilleri Meclisin çalıştığı süre içerisinde yasama faaliyetlerine aktif olarak katılmışlardır. Bu Mecliste alınan kararlarda milletin menfaatlerini ve ülkenin kurtuluşunu hep ön planda tutmaya özen gösteren milletvekillerinden biri de mecliste dört dönem milletvekilliği yapmış Yozgat Milletvekili Süleyman Sırrı Bey'dir. Süleyman Sırrı Bey, hem ülkenin hem de bölgenin sorunlarına yönelik yapmış olduğu çalışmaları ile Meclis faaliyetlerinde önemli izler bırakmıştır. Süleyman Sırrı Bey verdiği kanun teklifleri, taktir ve Meclis kürsüsünden yapmış olduğu konuşmalar ile ülkenin içerisinde bulunduğu bu zor günlerde üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmeye çalışmıştır.

Anahtar sözcükler: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yozgat, Yasama Faaliyetleri, Milli Mücadele, Süleyman Sırrı.

Abstract:

First Grand National Assembly of Turkey was established to carry out War of Independence on behalf of Turkish Nation. The Assembly is a democratic Assembly which represents every part of the nation. First Assembly opened on 23rd April 1920 and ended its work on 16th April 1923. First Assembly is an assembly which is heroic, hard-working, national, idealist, democratic, self-sacrificing and established in extraordinary conditions. It played a big role in winning of the war of independence, liberated country from invasions and presented the concept of National sovereignty as a political will. The deputies of the First Assembly, who are participated from all over the country, unionized on ideas and purposes for providing total independence. The structure, legislative duty and deputies activities of the First Assembly is highly important in terms of History of the Turkish Parliament.

The people living in Yozgat and its districts have supported the war of independence since the beginning, and they revealed their support clearly with sending seven deputies to first Assembly. These deputies were actively participated in legislative activities during the Assembly's service. One of the deputies who have always kept the interests of the nation and the emancipation of the country prioritize in this Assembly is the Yozgat deputy Süleyman Sırrı Bey, who has been a deputy of parliament for four terms. Süleyman Sırrı Bey has left important traces in the activities of the Assembly with his studies of the problems of both the country and the region. Süleyman Sırrı Bey has tried to fulfill his duty on these difficult days in the country with the proposals of the law, the motions and speeches made in the Assembly's seat.

Keywords: Grand National Assembly of Turkey, Yozgat, Legislative Activities, War of Independence, Süleyman Sırrı

Giriş

Osmanlı Devleti'nin siyasal yaşamına son veren Mondros Mütarekesi imzalandıktan sonra İtilaf Devletleri tarafından Anadolu'da işgal girişimlerine başlanmıştır. Bu durum üzerine Mustafa Kemal Paşa, 19 Mayıs 1919 tarihinde Anadolu'ya geçerek milli egemenliğe dayanan bağımsız bir Türk Devleti kurma çalışmalarını başlatmıştır (Tosun, 2002: 200). Bölgesel ve ulusal kongrelerde bir araya gelinmiş, ülkeyi içinde bulunduğu buhrandan kurtarmak için çareler düşünülmüştür. Bunu gerçekleştirmek için milletin iradesine başvurmanın gerekliliği kararlaştırılmıştır. Bu sebepten Erzurum ve Sivas kongrelerinde seçilen mebusların 72'si 12 Ocak 1920'de İstanbul'da toplanan Mebuslar Meclisi'ne katılmıştır (Çaycı, 2002: 149). Son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nde Misak-ı Milli kararlarının almasının ardından İstanbul İtilaf Devletleri tarafından resmen işgal edilmiş ve meclis basılarak dağıtılmış ve çalışamaz hale gelmiştir (Ünal, 1996: 93; Arslan, 2003: 737). Mustafa Kemal, 16 Martta 1920'de İtilaf devletlerini protesto eden bir telgraf göndermiş, vali ve kumandanlara gerekli açıklamalarda bulunmuştur (Çavdar, 1971: 216-217). Osmanlı Mebusan Meclisi'nin işgal kuvvetleri tarafından dağıtılması, resmi dairelerin işgali ve bazı milletvekillerinin Meclis'ten zorla alınarak tutuklanmaları ve Malta'ya sürülmeleri, Mustafa Kemal Paşa'nın kurmayı hedeflediği yeni Meclis'i İstanbul'da toplanmasına taraftar olmama fikrini haklı çıkarmıştır (Süslü, 1994: 532; Bayar, 1989: 68). Bu gelişmeler üzerine Milli Mücadeleyi örgütlemek amacıyla Ankara'da toplanacak yeni bir Meclisin hazırlıklarına başlanmıştır (Unat, 1995: 483). Mustafa Kemal Paşa, bu amaç doğrultusunda 17 Mart 1920 tarihinde sadece dönemin ordu komutanlarına gönderdiği genelgeyle onların bu konu ile ilgili fikirlerini öğrenmek istemiş (Akbulut, 2005: 295-296) ve bu genelgede ifade edilen "Kurucu Meclis" ile Meclise devletin yönetim biçimini dahi değiştirebilecek yetkilerin verilmesini hedeflemiştir (Atatürk, 1986: 563).

18 Mart 1920'de ise Osmanlı Mebusan Meclisi son toplantısını yapmıştır (Türkeş, 1998: 192). Son Osmanlı Meclis-i Mebusanının kapatılmasının ardından gerçekleştirilen faaliyetler, Milli Mücadele'nin siyasi bir müessese tarafından yürütülmesi için gerekli çalışmaları, yani Büyük Millet Meclisi'ni teşekkül ettirmeyi gerektirmiştir (Küçük, 2002: 15).

Mustafa Kemal, 19 Mart 1920 günü valiliklere, bağımsız sancaklara ve kordu komutanlarına gönderdiği bildiriye, devlet merkezinin korunmasını, milletin bağımsızlığını ve devletin kurtarılmasını sağlayacak tedbirleri düşünmek ve uygulamak üzere millet tarafından olağanüstü yetkiler taşıyan bir Meclisin Ankara'da toplantıya çağrılması zorunluluğunu belirtmiştir (Özbudun, 1985: 483; Giritli, 1980: 58). Bu yönerge gereğince ülkenin her yerinde seçimler hızla ve dikkatle yapılmaya başlanmıştır (Atatürk, 1986: 571). Seçim kararının uygulamaya konulması bazı güçlükleri de beraberinde getirmiştir. Ancak bütün bunlara rağmen Anadolu'da seçim çalışmaları kesintisiz sürmüştür. Yozgat'ta da yapılan seçim hazırlıkları 29 Mart'ta tamamlanmış ve seçim yapılmıştır (Güneş, 1998: 30-31). Yapılan seçimde Süleyman Sırrı Bey 83 oy alarak Büyük Millet Meclisi'ne Yozgat milletve-

kili olarak seçilmiştir (TBMM Arşivi, Seçim Mazbatası). Ayrıca Yozgat'tan seçilen milletvekillerinin listesi Hakimiyet-i Milliye gazetesinde de yayınlanmıştır (Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, 10 Nisan 1920, No:4, s 4)¹. Mustafa Kemal Paşa tarafından 21 Nisan'da yapılan çağrı ile Millet Meclisi'nin toplanılmasına karar verilmiştir. Bu çağrıda Büyük Millet Meclisi'nin vazifeye başlayacağı tarihten itibaren mülki ve askeri makamların ve bütün milletin müracaat edeceği makamın Meclis olacağını duyurmuştur (Eroğlu, 1987: 23). Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920 tarihinde açılmış ve 16 Nisan 1923'te çalışmalarını sonlandırmıştır. Bu süre içerisinde 552 birleşimde 1039'u açık 257'si gizli olmak üzere toplam 1296 oturum halinde toplanmıştır. Bu uygulamanın sonucu olarak Birinci Dönemde Kabul edilen kanun sayısı 338'dir (Coker, 1994: 779-780). Süleyman Sırrı Bey'in Birinci Mecliste ilk gündenden itibaren çalışmalara katıldığı görülmektedir (Emekli Sandığı Arşivi, MT. 660; Şapolyo, 1969: 24).

Süleyman Sırrı Bey'in Özgeçmişi

Süleyman Sırrı Bey,1879 yılında Yozgat'ta doğmuştur. Babası Jandarma Çavuşu Kethüzade Hacı Mehmet, annesi Hatice Hanım'dır (TBMM Arşivi, NSD 437, Tercüme-i Hal Kâğıdı)². Süleyman Sırrı Bey, ilk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladıktan sonra Mülkiye İdadisinde yatılı olarak okumuş ve 1898 yılında buradan birinci derecede diploma ile mezun olmuştur (İlk Meclis Anketi: 382). Süleyman Sırrı Bey, ilk memuriyetine 14 Eylül 1900 tarihinde Ankara Maarif dairesinde mübeyyiz ve kâtip muavini olarak başlamıştır (Emekli Sandığı Arşivi, Dosya No: 660). 1910 tarihine kadar Ankara Maarif Dairesi kâtip memurluğu, Ankara Zayı Mektebi Katip ve Sandık Eminliği, Mucur, Zir, Hacibektaş, Selmanlı gibi nahiyelerde müdürlük yapmıştır. Süleyman Sırrı Bey, 1910 ile 1919 tarihleri arasında Keskin, Hacle, Koyulhisar ve Darende kaymakamlığı görevlerinde bulunmuş, Darende Kaymakamlığı devam ederken 1919'da İstanbul Hükümeti tarafından görevden alınmıştır (Emekli Sandığı Arşivi, Dosya No: 660)³.

Süleyman Sırrı Bey, Yozgat'ta 29 Mart 1920 tarihinde yapılan seçimlerde Yozgat Milletvekili olmuştur (I. Dönem MMD: 83). 2 Ağustos 1921'de Meclis Başkanlığa verdiği önerge ile İstiklal Savaşı'nda ordu içinde görev almak istediğini bildirmiştir. Bu önergesi Meclis Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş ve Süleyman Sırrı Bey, 1

¹ Sivas Valisinin Heyet-i Temsiliyeden aldığı 30 Mart 1920 tarihli telgrafta Müftü Mehmet Hulusi, Belediye Reisi Ahmet Efendi, Darende Kaymakamı Süleyman Sırrı, Yozgat Evkaf Memur sabıkı Feyyaz Bey ve Madenli Rüstem Ağazade Rıza Efendinin Yozgattan milletvekili olarak seçildiği belirtilmiştir. (TİTE Arşivi, Kutu No:20, Gömlek No:60).

² Süleyman Sırrı Bey'in Nufus Kayıt Örneğinde doğum tarihi 1 Temmuz 1878 olarak belirtilmiş olup, Yozgat Merkez Aşağınohutlu Mahallesine kayıtlı, Cilt No. 5, Hane No. 203'dir. (Yozgat İl Nufus ve Vatandaşlık Müdürlüğü, Süleyman Sırrı İçöz, Nufus Kayıt Örneği)

³ Süleyman Sırrı Bey'in Emekli Sandığı Arşivindeki kayıtlarda yer alan göreve başlama tarihleri ile Sicil Ahval Defterlerindeki yer alan kayıtlarındaki bazı bilgilerin birbirini tutmadığı belirtilmektedir (Özger, 2010: 243-245).

inci Fırkanın 11 inci Alayında süvari eri olarak Batı Cephesinde Çekirdeksizköy ve Duatepesi Muharebelerine katılmıştır (ZC, D. 1, C. 12: 69; TBMM Albümü, 1920-1950: 63). Bu görevinde bulunduğu sırada 11 Eylül 1921 tarihinde Başkumandan Mustafa Kemal Paşa hazretlerine yazmış olduğu yazıda: "*Düşmanın yağmur gibi yağın gülleleri altında hayatını önemsiz görerek çarpışan muzaffer ordunun bugün Çekirdeksiz Köyü ve Duatepesi'nde gerçekleşen büyük, kanlı savaşta gösterdiği kahramanlık, tarihimize bir övünç sayfası daha ilave etmiştir. Bu kere Cenab-ı Hakk'ın yardımı ve kumandanlığın gayretlerinin etkisi ile kazanılan şu zaferden dolayı tebriklerimi takdim ve Meclise ulaştırılmasını arz ve rica eder, saygılar sunarım Paşa Hazretleri.*" demiştir (ATASE, İSH, Kutu No:1419, Gömlek No:16, Belge No:16-1; Ağaoğlu, 1973: 154-155). Süleyman Sırrı Bey'in cephede göstermiş olduğu hizmet ve kahramanlıklarından dolayı Mustafa Kemal Paşa tarafından Meclis Genel Kuruluna verilen bir önergede İstiklal Madalyası ödüllendirilmesi istenmiş ve bu önerge kabul edilmiştir (ATASE, İSH, Kutu No:1419, Gömlek No:17, Belge No:17-1; ZC, D.2, C.3, s. 9-10). Ayrıca Büyük Millet Meclisince gönderilen bir yazı ile Süleyman Sırrı Bey tebrik edilmiştir (ATASE, İSH, Kutu No:1215, Gömlek No:4, Belge No:4-1).

Süleyman Sırrı Bey, TBMM'nin II, III ve VIII. Dönemlerinde Yozgat milletvekili olarak görev yapmıştır. 1950 yılında milletvekilliğinin sona ermesi üzerine 1932 yılında kurduğu Türkiye Tiftik Cemiyeti'nin başkanlığını görevini üstlenmiştir. Bir süre bu görevde bulunan Süleyman Sırrı Bey 18 Ocak 1963 tarihinde Ankara'da ölmüştür. Evli ve 3 çocuk sahibidir. Süleyman Sırrı Bey, Fransızca bilmektedir (Coker, 1994: 977-978). Süleyman Sırrı Bey'e İçöz soyadı 1 Aralık 1934 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk tarafından verilmiştir. Mecliste ve cephede fedakârca hizmeti dolayısıyla 21 Kasım 1923 tarihinde Meclis kararıyla Kırmızı-Yeşil şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş ve bu madalya 23 Mart 1925 yılında TBMM Genel Kurulunca ilk kez yapılan bir törenle göğsüne takılmıştır (ZC, D. 2, C. 16: 126; TBMM Arşivi, Madalya Defteri, 24 Ekim 1923 tarihli, Sıra No:1575, İctima No: 47).

Süleyman Sırrı Bey'in Meclis Faaliyetleri

Süleyman Sırrı Bey'in Birinci Dönem Meclisinde 11 Temmuz 1920'de 5. Şube (MMD, s. 83; TBMM Arşivi, Şube ve Encümenler Defteri Dönem 1, Esas No: 9, Rumuz II-2/3,4: 31; Genya, 1945: 118), 2 Mart 1921'de 4. Şube (ZC, D. 1, C. 9, s. 18-19; MMD, s. 83; Genya, 1945: s. 115; Şube ve Encümenler, s. 71), 1 Mart 1922 3. Şube (ZC, D. 1, C. 18, s. 21; Şube ve Encümenler, s. 102; Genya, 1945: 112; 2 Mart 1922 yılında 3. Şube Katipliğine seçilmiştir (MMD, s. 83); TBMM Arşivi, NSD 437), 1 Mart 1923'te 1. Şube (ZC, D. 1, C. 28, s. 20; MMD, s. 83; TBMM Arşivi, Encümenler Defteri Dönem 1, Esas No:10, Rumuz II-2a/4, s. 11; Genya, 1945: 105) de görev yapmıştır. Süleyman Sırrı Bey, Meclis faaliyetleri içerisinde Dâhiliye (Encümenler Defteri, s. 191; Genya, 1945: s. 128; MMD, s. 83; TBMM Arşivi, Şube ve Komisyonlar, 2 Mart 1921, Rumuz:II-2a/3,4, s.43), Divan-ı Haysiyet (MMD: 83; Encümenler Defteri: 185; Genya, 1945: 136), Encümen-i Mahsus (MMD: 83; Encümenler Defte-

ri: 186; Genya, 1945: s. 138), Layiha (Encümenler Defteri, s. 118, MMD, s. 83; Şube ve Komisyonlar, s. 33), Nafia (Encümenler Defteri, s. 113; Genya, 1945: 180), Tetkik-i Mezabıt (MMD, s. 83; ZC, D. 1, C. 1: 3; Encümenler Defteri: 187; Genya, 1945: 204), Muvazene-i Maliye (MMD, s. 83; Encümenler Defteri, s. 92; Genya, 1945: s. 177; Şube ve Komisyonlar, s. 29), Tetkik Encümeni (TBMM Arşivi NSD 437), Memurin Muhakemat-ı Tetkik (MMD, s. 83; ZC, D. 1, C. 16, s. 173), Kavanin-i Maliye (MMD: 83; Genya, 1945: 161; Şube ve Encümenler: 121) gibi çeşitli encümenliklerde görev almıştır. Süleyman Sırrı Bey'in Mecliste görev aldığı geçici encümenlikler ise; Kadro Encümeni (Nafia Vekaleti) (I. Dönem Muvakkat Encümen Defteri, Rumuz II-2/5, 1920-1923: 6; Genya, 1945: 216) ve Isparta'daki Ağnam Meselesini Tahkika Memur Heyeti Tetkik Encümenliğidir (Muvakkat Encümen Defteri, s. 26; MMD, s. 83; Genya, 1945: s. 213; Şube ve Komisyonlar, s. 91). Süleyman Sırrı Bey, "Vatani Hizmetten Dolayı Maaş Alanlara Ödenek Verilmesi" (ZC, D. I, C. 4, s. 323; 25 Eylül 1920); "Milletvekillerinden Avukat Olup Dava Vekilliği Yapacak Olanların Milletvekilliklerinin Düşürülmesi" (ZC, D. I, C. 5, s. 81, 82; 14 Ekim 1920); "Mesken kiralari" (ZC, D. I, C. 5, s. 39-40; 13 Ekim 1920); "Ağnam Vergisi (Koyun Vergisi)" (ZC, D. I, C. 5: 375; 15 Kasım 1920); "Darende Kazasının Müstakil Liva Haline Dönüştürülmesi" (ZC, D. I, C. 7, s. 196; 6 Ocak 1921); "Memur Harcırahları" (ZC, D. I, C. 7: 406; 29 Ocak 1921); "Muhacir Genel Müdürlüğünün Kaldırılması" (ZC, D. I, C. 8, s. 327; 12 Mart 1921); "Memurların Yargılanmasına Ait Evrak ve Muamelelerde Zaman Aşımı Nedeniyle Davanın Düşmesi" (ZC, D. I, C. 10: 327, 167; 30 Nisan 1921); "Kumarın Yasaklanması" (ZC, D. I, C. 12, s. 131; 1 Eylül 1921); "İmha-yı Şekavet (Soygunculuğu, Eşkiyalığı Ortadan Kaldırmak)" (ZC, D. I, C. 13: 49; 29 Eylül 1921); "Mecliste Bulunan Bütün Encümen Reislerinden Bir Heyet-i Vekile Kurulması" (ZC, D. I, C. 15: 265-266; 31 Aralık 1921); "Sebze Vergilerinin Tahıl Vergileriyle Birlikte Vergi Memurlarına İhale Edilmesi" (ZC, D. I, C. 16: 10; 9 Ocak 1922); "Memurin Muhakematı Encümeniyle Memurin Muhakematı Heyetinde Açıklık Vuku Buldukça Seçilecek Üyeler" (ZC, D. I, C. 17: 110-111; 21 Ocak 1922); "Gayrimenkul Malların İki Aylık Kirasının Savaş Masraflarının Karşılığı Olarak Alınması" (ZC, D. I, C. 18: 240; 16 Mart 1922); "Emekli, Yetim Ve Dul Maşaları Senetlerinden Posta Pulu Alınmaması" (ZC, D. I, C. 26: 40; 25 Aralık 1922); "Selmanlı Nahiyesinin Yozgat'a Bağlanması" (ZC, D. I, C. 7: 436; 30 Ocak 1921) 'na dair kanun teklifinde bulunmuştur.

Süleyman Sırrı Bey'in Birinci Dönem Meclis faaliyetleri içerisinde Bayezit Milletvekili Mehmet Bey ile arkadaşlarının, "Meclisin Şeklinin Tespitine ve Nisab-ı Müzakereye, Tahsisata ve Meclis Azalığı ile İçtima Edebilecek Memuriyetlere Dair" (ZC, D. I, C. 3: 506; 4 Eylül 1920); Karahisar-ı Sahip Milletvekili Ali Sururi Bey'in, "Vatan Hainliğinden Dolayı Tek Kişilik Hücre Cezası Alanların Afları Hakkında" (ZC, D. I, C. 15: 122-127; 17 Aralık 1921); Bolu Milletvekili Dr. Fuad Bey ile arkadaşlarının, "Himaye-i Etfal Cemiyetinden Posta ve Telgraf Ücreti Alınmamasına Dair" (ZC, D. I, C. 24: 440-444; 9 Kasım 1922.) Meclis Genel Kuruluna vermiş oldukları kanun tekliflerinde de imzası bulunmaktadır.

Ayrıca Süleyman Sırrı Bey, "Merkezi Saltanata Bağlı Bir Heyet-i Mahsusa Oluşturulması" (ZC, D. I, C. 1, s. 122; 28 Nisan 1920); "Genel Durum ve Cepheledeki Harekat" (ZC, D. I, C. 4: 254-255; 21 Eylül 1920); "Üyelerin Dava Vekaletiyle Meşgul Olmamları" (ZC, D. I, C. 6: 256; 7 Aralık 1920); "Şura-yı Mezkur-ı Ali'nin Bir An Önce Oluşturulması" (ZC, D. I, C. 6: 440, 441; 20 Aralık 1920); "Nakliye Araçları Tedarik Etme Kanununun Kaldırılmasına Kadar Damga İçin Köylerden Hayvan Alınması" (ZC, D. I, C. 7: 241; 10 Ocak 1921); "Bursa Milletvekili ve Diyarbakır İstiklal Mahkemesi üyesi Şeyh Servet Efendi'nin Komünizm Propagandası Yapması" (GCZ, C. 1: 345; 22 Ocak 1921); "Konutlar Kanunu" (ZC, D. I, C. 9: 170; 21 Mart 1921); "Ordunun Başarısı ve Vatanın Selameti İçin Kayseri Milletvekili Alim Efendi Tarafından Kürsüden Dua Okunması" (ZC, D. I, C. 11: 221; 11 Temmuz 1921); "Sanayi Mektebinin Dört Odasının Tahliye Ettirilmesi" (ZC, D. I, C. 15: 115, 116; 12 Aralık 1921); "Koçgiri'den Gelen Telgraflar" (GCZ, C. 2: 517; 19 Aralık 1921); "Rusumat İdaresinde Vaki Olan Suistimalin İncelenmesi Sonucunda Bu Konu Hakkında Meclise Malumat Verilmesi" (ZC, D. I, C. 15: 173; 20 Aralık 1921); "İthal Olunacak Zehair ve Unların Gümrük Resminden İstisnaları" (GCZ, C. 2: 765; 13 Şubat 1922); "Milli Orduya Alınacak Subay, Askeri Terfi Kanunu ve Makam Maaşları Hakkındaki Kanununun Bazı Maddelerinin Düzenlenmesi ve Heyet-i Vükela'nın Vazife ile Yetkileri Hakkındaki Kanunların Görüşülmesinin Erteleme" (GCZ, C. 3: 27; 6 Mart 1922); "Haftanın Üç Gününün Bütçe Müzakeresine Tahsis Edilmesi" (ZC, D. I, C. 18: 145; 11 Mart 1922); "Bağış Olarak Verilmesine Karar Verilen Şubat Maaşlarının Meclis Üyelerinin Maaşından On Taksit Kati" (GCZ, C. 3: 81; 16 Mart 1922); "Çeşitli Devletlere Verilecek Cevap" (GCZ, C. 3: 81; 16 Mart 1922); "Çeşitli Devletlerden Gelen Mütareke Teklifi" (GCZ, C. 3: 287; 22 Nisan 1922); "Salı Günleri Doğrudan Doğruya Köy Ve Nahiye Kanun Layihasının Müzakeresine Geçilmesi" (ZC, D. I, C. 19: 134, 136; 11 Nisan 1922); "Mali Vaziyet" (GCZ, C. 3: 262; 13 Nisan 1922); "Encümenlerden Ayrılacak Üyeler" (ZC, D. I, C. 24: 227; 28 Ekim 1922); "Boğazlıyan Eşrafından Sami Ağa'nın Hapislik Müddetinin Boğazlıyan'da Tamamlanmasına Müsaade Olunması" (ZC, D. I, C. 24: 258; 30 Ekim 1922; BCA, Fon Kodu:30. . 10. 0. 0, Dosya No:6124, Yer No. 6. 31. 2); "Hıristiyanlar" (ZC, D. I, C. 24: 549; 18 Kasım 1922); "Bir Meselenin Görüşülüp Yeterli Olduğuna Karar Verilmesinden Sonra Verilen Takrirlerin Dikkate Alınmaması" (ZC, D. I, C. 27: 38; 29 Ocak 1923); "Mucur Merkezinin Nakli" (ZC, D. I, C. 27: 339; 15 Şubat 1923); "Sungurlu'nun Yorgah Karyesinden Ahmet Hamdi Efendi'nin Askerde Olduğu Esnada İki Firarinin Sözüyle Onun da Firar Ettiği Söylenerek Ailesinin Bir Ay Hapsedilip, Ev ve Eşyalarının Yağmalandığını ve Sonuçta Ahmet Hamdi Bey'in Vatani Görevini Yaptığını İspatladığını belirterek Bu Zararın Maddi ve Manevi Olarak Karşılınması" (ZC, D. I, C. 27: 489-491; 26 Şubat 1923); "Şehit Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Bey'in Ailesine Taziye Telgrafı Çekilmesi" (ZC, D. I, C. 28: 308; 2 Nisan 1923); "Düğünlerde Lüzumsuz Yere Yapılan Harcamaların Kaldırılması İle İlgili Kanunun Uygulanmasına Dikkat Edilmesi" (ZC, D. I, C. 26: 317; 13 Ekim 1923); "Sulh Konferansına Katılacak Delegeterle Bunlara Verilecek Talimatın Tespiti" (GCZ, C. 3: 972; 18 Ekim 1922); "İstanbul'da Bulunan Bütün Memur, Emekli, Dul Ve Yetim Maaşlarının Verilmesi" (GCZ, C. 3: 1034; 11 Kasım 1922); "Lozan

Konferansının Müzakere Safahatı ve Vasıl Olunan Son Şekli” (GCZ, C. 3: 1260; 28 Kasım 1922); “Lozan Barış Anlaşmasının Kısım Kısım Görüşülmesi” (GCZ, C. 4: 27; 2 Mart 1923); “Mezunen İntihap Devresinde Bulunan Milletvekillerinin Tekrar Milletvekili Seçilmesi Halinde Azimet ve Avdet Harcırahı Verilip Verilmeyeceği” (GCZ, C. 4: 225; 9 Nisan 1923) ile ilgili Meclis Genel Kuruluna takrir vermiştir. Bu takrirlerin dışında “Yozgat Lisesinin 1921 Senesinde Yatılı Okula Dönüştürülmesi” (ZC, D. 1, C. 8: 178; 10 Şubat 1921); “Yozgat İsyanında Methaldar Olan Dört Kişinin İstiklal Mahkemesine Verilmesi” (ZC, D. 1, C. 10: 284; 12 Mayıs 1921); “Yozgat İsyanını Teşvik Edenler Hakkında Yeniden İncelenme Başlatılması ve Suçluların İstiklal Mahkemesine Teslim Edilmesi” (ZC, D. 1, C. 15: 54, 58; 6 Aralık 1921); “Yozgat Çiftçilerinden Talep Edilen Zahire Bedelinin Çiftçilerin Hükümetten Alacaklarına Karşılık Gelmesi” (ZC, D. 1, C. 15: 284-286; 2 Ocak 1922) ne dair Yozgat ile ilgili Meclis Genel Kuruluna takrir vermiştir.

Süleyman Sırrı Bey’in Kırşehir Milletvekili Müfid Efendi ile arkadaşlarının “Ağnam Vergisinin Tespiti” (ZC, D. 1, C. 1: 38; 24 Nisan 1920); Tokat Milletvekili Nazım Bey ile arkadaşlarının, “Mecliste Her İdari Kısım İçin Birer Encümen Oluşturulması Ve Bu Encümenlerin İdare Kısımlarının Gözetim Yapmasına Ve Bütün Sorumluluğu Üzerine Alması” (ZC, D. 1, C. 1: 52; 25 Nisan 1920); Konya Milletvekili Refik Bey ile arkadaşlarının, “İstanbul’dan Gelecek Milletvekilleri Hakkındaki Layihanın Gizli Celsede Müzakere Edilmesi” (ZC, D. 1, C. 1: 222; 6 Mayıs 1920); Kastamonu Milletvekili Abdülkadir Kemal Bey ile arkadaşlarının, “Satın Alma Suretiyle Çiftçilerden Alınan Zahire” (ZC, D. 1, C. 1: 240; 9 Mayıs 1920); Karahisar-ı Sahip Milletvekili Mehmet Şükrü Bey ile arkadaşlarının, “İzin Sürelerini Aşıp Çalışma Güzü Üzerinden Maaşından Kesintiye Gidilen Milletvekillerinin İsimlerinin Bildirilmesi” (ZC, D. 1, C. 2: 315; 14 Temmuz 1920); Karahisar-ı Sahip Milletvekili Mehmet Şükrü Bey ile arkadaşlarının “Meclisin Şeklinin Tespitine Nisabı Müzakereye, Tahsisata Ve Meclis Azalığıyla İçtima Edebilecek Memuriyetler” (ZC, D. 1, C. 3: 543; 5 Eylül 1920); Karahisar-ı Şarki Milletvekili Mustafa Bey ile arkadaşlarının “Konya olayında içeriye alınmak üzere Divanı Harpçe zanlı sayılan Konya Milletvekili Abdulhalim Çelebi Efendi ile Kazım Hüsnü Bey’in evrakıyla Ankara’ya celp edilmeleri” (ZC, D. 1, C. 5: 347; 11 Ekim 1920); Canik Milletvekili Nafiz Bey ile arkadaşlarının, “Konya Hadisesini Tahkik İçin Meclisten Seçilecek Yedi Kişilik Bir Heyetin Gönderilmesi” (ZC, D. 1, C. 6: 41; 25 Ekim 1920); Yozgat Milletvekili Hulusi Efendi ile arkadaşlarının, “Yozgat İsyan Olayıyla İçeriye Alınanlar” (ZC, D. 1, C. 7: 128; 3 Ocak 1921); Tokat Milletvekili Mustafa Bey ile arkadaşlarının, Karahisar-ı Şarki Milletvekili Mustafa Bey’in “Teşkilat-ı Esasiye Kanunu’nun Tadiline Dair teklifinin reddi” (ZC, D. 1, C. 8: 334; 21 Şubat 1921); Ankara Milletvekili Gazi Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarının “Heyet-i Vekilenin Yetki ve Görevine Dair Encümen-i Mahsusa Tarafından Düzenlenmiş Olan Kanun Önergelerinin, İcra Vekillerinin Seçilme Şekli ve Heyet-i Vekile Başkanının Meclis Tarafından Tasdik Edilmesi Noktasından Da Tekrar İncelenmek Üzere Encümene Havale Edilmesi” (ZC, D. 1, C. 15: 4; 3 Aralık 1921); İstanbul Milletvekili Numan Efendi ile arkadaşlarının, “Daha Önce Ankara Milletvekilliği Görevini Yapmış Atıf Bey’e Evvelce Tahsis Edilmiş İken Daha Sonra Kesilmiş Olan Maaşının Tekrar Verilmesi

Hakkındaki Kanun Teklifinin Acilen Görüşülmesi" (ZC, D. 1, C. 19: 82; 10 Nisan 1922); Sinop Milletvekili Dr. Rıza Nur Bey ile yetmiş sekiz arkadaşının, "Osmanlı İmparatorluğunun Yıkılmış Olduğuna ve Yeni Türkiye Hükümetinin Onun Varisi Bulduğuna ve Hilafet Makamının Esaretten Kurtulacağı" (ZC, D. 1, C. 24: 293-296; 30 Ekim 1922), Sinop Milletvekili Dr. Rıza Nur Bey ile arkadaşlarının, "Hilafetin Hanedanı Al-i Osman'a Aid Olduğuna ve Halifenin Bu Hanedandan Büyük Millet Meclisince Seçileceği" (ZC, D. 1, C. 24: 304; 1 Kasım 1922); Diyarbakır Milletvekili Hacı Şükrü Bey'in, "Refet Paşa'nın, Gümrük Tarifesinin Tadil Edildiğine Dair Beyanata"(ZC, D. 1, C. 24: 552- 553; 18 Kasım 1922),"Eşkiyaya Katılacak Olanlar Hakkında Soruşturmanın Sonraya Bırakılması" (GZC, D. 1, C. 2: 640; 19 Ocak 1922);Sinop Milletvekili Şevket Bey ve arkadaşlarının Canik Milletvekili Emin Bey'in kendilerini rencide edecek ifadelerde bulunduğunu belirterek kendilerine verilmesi düşünülen cezanın Emin Bey'e de verilmesi hususunda inceleme yapılması"(GZC, D. 1, C. 2: 646; 23 Ocak 1922); Aydın Milletvekili Esad Efendi ile yüz yirmi arkadaşının "Teşkilat-ı Esasiye Kanununun Ek Olan Maddesinin Hükmüsüz Bırakılarak Yenilenmesi"(ZC, D. I, C. 28: 283; 1 Nisan 1923); "İstanbul'un Durumu ve Refet Paşa'nın Hareketi Hakkındaki Açıklamanın Gizli Celsede Yapılması"(GZC, D. 1, C. 3: 1069; 20 Kasım 1922);Saruhan Milletvekili Reşat Bey ve arkadaşlarının "İtilaf Devletlerinin Lozan Barış Konferansı Neticesinde Uygulamak İstedikleri Projenin Kesinlikle Kabul Edilemeyeceği, Ayrıca Mali, İktisadi ve İdari Meselelerde Milletimizin Hayatını ve İstiklalini Elde Edecek Barış Girişimlerinde Bulunulması"(GZC, D. 1, C. 4: 181- 190; 6 Mart 1923) ile ilgili Meclis Genel Kuruluma verdikleri takrir de Süleyman Sırrı Bey'in de imzası bulunmaktadır.

Süleyman Sırrı Bey'in "Yozgat Eşrafından Kadı Mehmet Efendi'nin Katilleri"(ZC, D. 1, C. 5: 208; 27 Ekim 1920); "Fırar Edenlerin Tutuklanması" (ZC, D. 1, C. 14: 311; 24 Kasım 1921); "Hristiyanlar Hakkında" (ZC, D. 1, C. 15: 33; 5 Aralık 1921); "Çiçek Hastalığı"(ZC, D. 1, C. 16: 155; 26 Ocak 1922); "Keçiören'de askerler tarafından işgal edilen bağlar"(ZC, D. 1, C. 8: 235; 15 Şubat 1921) hakkında Meclis Genel Kurulunun ilgili vekâletlerine yönelttiği sual takrirleri de bulunmaktadır.

Süleyman Sırrı Bey kanun teklifleri, takrirler, bütçeler, encümen mazbataları, tezkereler görüşülürken gizli ve açık oturumlarda pek çok kez söz almıştır. Birinci Meclis Dönemi içerisinde Süleyman Sırrı Bey, bu özelliği ile öne çıkan milletvekillerinden biridir. Meclisi oluşturan milletvekillerinin % 47'sinin hiç konuşmadığı bir Mecliste 160'ın üzerinde konuşma yapmıştır. En çok kanun teklifleri üzerine söz alarak görüşlerini ifade eden Süleyman Sırrı Bey, özellikle Adli konulardaki mazbatalar ve Meclis İç tüzüğü ile ilgili Meclis gündemine gelen konularda da düşüncelerini Meclis Genel Kurulunda dile getirmiştir. Tezkereler üzerine yaptığı konuşmaların ağırlığını ise seçim ve izin alanındaki konuşmalar oluşturmaktadır. Ülke ekonomisi ile ilgili görüşlerini de genellikle bütçeler görüşülürken ortaya koymaya çalışmıştır. Süleyman Sırrı Bey diğer Yozgat milletvekilleri içerisinde gizli oturumlarda da görüşlerini fazlaca dile getiren bir milletvekili olmuştur. Gizli oturumlarda yaptığı konuşmaların ağırlığını ise Meclis iç tüzüğü, ekonomi ve askeri konular oluşturmuştur.

Sonuç

Birinci Büyük Millet Meclisinde görev alan milletvekilleri gerek Milli Mücadele safhasında cephelelerde, gerekse de Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinde çalışarak Cumhuriyet tarihimizde önemli izler bırakmışlardır. Bu milletvekillerimizden biri olan Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı Bey bu dönem içerisinde mecliste oldukça etkili olan bir vekildir. Süleyman Sırrı Bey vermiş olduğu kanun teklifleri, takrirler, diğer milletvekillerinin verdikleri tekliflere katılımı ayrıca Mecliste yapmış olduğu konuşmalar ile ülkenin içerisinde bulunduğu zor durumdan kurtarılması için ciddi çaba sarf etmiştir. Süleyman Sırrı Bey, ikinci şube hariç Mecliste bütün şubelerde görev yapmış; on farklı encümenlikte de görev almıştır. Süleyman Sırrı Bey, on altı tane kanun teklifinde bulunmuş, bu kanun tekliflerinden sekizi reddedilmiş; sekizi ilgili encümenliklere yeniden düzenlenmesi için gönderilmiştir. Bu faaliyetleri içerisinde üç kanun teklifine imza atan Süleyman Sırrı Bey, çok sayıda Kanun Teklifleri Üzerine Verdiği Değişiklik Önerileri ve takrirleri ile yirmiye yakın diğer milletvekillerinin verdikleri takrirlerde imzası bulunmaktadır. En çok kanun teklifleri üzerine söz alarak konuşan Süleyman Sırrı Bey, Mülkiye mezunu olması sebebiyle de tecrübelerine dayanarak bürokrasi, vergi, ekonomi ve hukuk konuları üzerinde Meclis kürsüsünden görüşlerini ifade etmiştir.

Makalede Kullanılan Özel Kısaltmalar

AAMD : Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Strateji Etüd Dairesi Başkanlığı Arşivi

BCA : Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

C : Cilt

D : Dönem

GCZ : Türkiye Büyük Millet Meclisi Gizli Celse Zabıtları

İSH : İstiklal Harbi Kataloğu

MMD : Milletvekilleri Muamelat Defteri

NSD : Numaralı Sicil Dosyası

s : Sayfa

S : Sayı

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TİTE : Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü

ZC : Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Cerideleri

Kaynakça:

1. Arşivler

a. TBMM Arşivi

Birinci Dönem Encümenler Defteri, Esas No:10, Rumuz: II-2a/4.

Birinci Dönem İstiklal Madalyası Defteri, Esas No: 3-C, Rumuz: IV-15.

Birinci Dönem Milletvekilleri Muamelat Defterleri, Rumuz: II-2b, 2/2.

Birinci Dönem Muvakkat Encümenleri Defteri, Rumuz: II-2/5.

Birinci Dönem Şube ve Encümen Defteri, Esas No:9, Rumuz: II-2/3-4.

Birinci Dönem Şube ve Komisyonlar, 2 Mart 1921, Rumuz: II-2a/3,4.

Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Cerideleri, TBMM Basımevi, Ankara.

TBMM Arşivi, NSD 437, Tercüme-i Hal Kağıdı.

b. Diğer Arşivler

ATASE, İSH, Kutu No:1215, Gömlek No:4, Belge No:4-1.

ATASE, İSH, Kutu No:1419, Gömlek No:16, Belge No:16-1.

ATASE, İSH, Kutu No:1419, Gömlek No:17, Belge No:17-1.

BCA, Fon Kodu:30. . 10. 0. 0, Dosya No:6124,Yer No. 6. 31. . 2.

Emekli Sandığı Arşivi, Dosya No:660.

Süleyman Sırrı İçöz, Nufus Kayıt Örneği. (Yozgat İl Nufus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi)

TİTE Arşivi, Kutu No:20, Gömlek No:60.

2. Gazeteler

Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, 10 Nisan 1920, No:4.

3. Diğer Eserler

AĞAOĞLU, Samet, (1973), *Kuva-yı Milliye Ruhu, Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi*. Ankara: Ağaoğlu Yayınevi.

AKBULUT, Dursun Ali, (2005), "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılması". *Milli Mücadele Tarihi*. C.I, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. s. 289-302.

ARSLAN, Mukaddes, (2003), "Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Yeri ve Önemi". *AAMD*. C.XIX. S.56. Temmuz. s.737-802.

ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal, (1986), *Nutuk-Söylev*. Cilt I (1919-1920). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

BAYAR, Celal, (1989), “Türkiye Büyük Millet Meclisi Niçin ve Nasıl Kuruldu, Nasıl Çalıştı”. *BTDD*. S. 49-50-51. Özel Sayı. Mart-Nisan-Mayıs, s. 68-69.

ÇAVDAR, Tevfik, (1971), *Milli Mücadele Başlarken Sayılarla”..Vaziyet ve Manzara-i Umumiye*. İstanbul: Milliyet Yayınları.

ÇAYCI, Abdurrahman, (2002), *Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Milli Bağimsızlık ve Çağdaşlaşma Önderi (Hayatı ve Eserleri)*. Atatürk’ün 120. Doğum Yıldönümüne Armağan. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

ÇOKER, Fahri, (1994), *Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923*. C.I. Ankara: TBMM Vakfı Yayınları.

EROĞLU, Hamza (1987), *Atatürk ve Milli Egemenlik*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

GENYA, Veysel, (1945), *Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25. Yıl Dönümü Anış*, 23 Nisan, Ankara.

GİRİTLİ, İsmail, (1980), *Kemalist Devrim ve İdeolojisi*, İstanbul.

GÜNEŞ, İhsan, (1998), “Birinci Büyük Millet Meclisinin Toplanması ve Nitelikleri”. *Birinci Meclis*. (Ed. Cemil Koçak). İstanbul: Sabancı Üniversitesi. s. 25-45.

İlk Meclis Anketi, (2004), *Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri Anketi*. Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.

KÜÇÜK, Mustafa, (2002), “TBMM’nin Açılışı ve Anlamı”. *Türkler*. C.16. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları. s.15-27.

ÖZBUDUN, Ergun, (1985), “Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti’nin Hukuki Niteliği”. *AAMD*. C. I. S. 2. Mart Ankara: s.475-503.

ÖZGER, Yunus, (2010), *Sicil-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*. İstanbul: IQ Kültür ve Yayıncılık.

SÜSLÜ, Azmi, (1994), “Mustafa Kemal’in Anadolu’ya Gelişi ve Ankara”. *AAMD*. C. X. S. 29. Temmuz. s.511-525.

ŞAPOLYO, Enver Behnan, (1969), *Mustafa Kemal ve Birinci Büyük Millet Meclisi Tarihçesi*. Ankara: Ülkemiz Matbaası.

TBMM Albümü 1920-1950. (2010). Ankara.

TOSUN, Hüseyin, (2002), “Türkiye’de Demokrasinin Gelişim Sürecine Genel Bir Bakış”. *AAMD*. C. XVIII. S. 52. Mart. s.187-234.

TÜRKEŞ, Mustafa, (1998), “Birinci Meclis Dönemi’nde Dış Politika”. (Ed. Cemil Koçak). *Birinci Meclis*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi. s. 189-200.

Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Yozgat Milletvekili "Süleyman Sırrı Bey (İçöz)"

UNAT, Faik Reşit, (1957), "Atatürk'ün Toplamak İstedığı Meclis-i Müessisan". *Bellekten*. C. XXI. S.83. Temmuz. Ankara: s.483-487.

ÜNAL, Mehmet Ali- HALAÇOĞLU, Ahmet, (1996), *Türk İnkılabı Tarih ve Atatürk İlkeleri*. İzmir: Akademi Kitapevi.

Extended Abstract:

The Ottoman Empire came to an end after World War I with the signing of the Montrose armistice agreement. Following the Armistice of Montrose, the entente states began their invasion attempts in Anatolia. In the face of the invasions, it is seen that the Turkish Nation formed unions and protested against the invasions.

On the inability to prevent the invasions with the unions, the Nationalist Forces was established to fight against the invasions. The attitude of the Turkish people in the face of the invasion has gained a different dimension with the appearance of Mustafa Kemal Pasha in Samsun. Mustafa Kemal passed on to Anatolia on 19 May 1919 and initiated his efforts to establish an independent Turkish state based on national sovereignty.

Regional and national congresses were organized in Erzurum and Sivas to achieve national sovereignty. Representative committee was formed to decide on behalf of Turkish nation with these congresses. It is seen that 72 of the delegates who participated in the Sivas congress also participated in the Ottoman Mebuslar Assembly, the first Turkish parliament, which was opened in Istanbul on 12 January 1920. As a result of the studies of these MPs who participated in the Ottoman Parliament, the decisions of the National Pact were taken in the Ottoman Parliament. Entente states officially invaded Istanbul on March 16, 1920, upon this development, and they impelled the Assembly of Mebus and made the assembly inoperable. In addition, the official circles became inoperable, some members of the Parliament were forcibly taken away, arrested and sent to exile in Malta.

Upon the raiding of the Parliament and it becoming unable to work, Mustafa Kemal sent a telegram on 16 March 1920 to protest against the Entente Powers, making the necessary explanations to the governors and commanders. In addition, studies have been initiated for the establishment of a new parliament in Ankara in order not to interfere with the National Movement. With a circular dated March 17, 1920, the opinions of the army commanders on the subject were received. It was aimed to give the authority to change the form of government to the "Constituent assembly" that is expressed in the circular.

The Ottoman Parliament convened its last meeting on 18 March 1920. It is seen that the Grand National Assembly has been formed in order to carry out the National Struggle and reveal the National Idea to be made following the closure of the last Ottoman Parliament.

On March 19, 1920, Mustafa Kemal voiced his opinion that a parliament with extraordinary powers by the nation should be gathered in Ankara in order to ensure the national independence and independence of the general public, in the circular he sent to the governorships, independent banners and corps commanders. In accordance with this circular sent by Mustafa Kemal, general elections have been started in the country. Despite all the difficulties, the election decision has been

carried out continuously throughout the country. Following the preparations in Yozgat, the election was held on 29 March 1920.

Süleyman Sırrı Bey received 83 votes and was elected to the Grand National Assembly as a Yozgat congressman. Following the necessary preparations and studies, the Grand National Assembly was opened on 23 April 1920 and ended its work on 16 April 1923. During the First Assembly period, total of 1296 sessions were held in 552 unions, 1039 of whom were open and 257 were secret. Suleyman Sırrı Bey, who was elected as the Yozgat Congressman, appears to have joined the legislative work from the first day of the First Parliament.

The First Grand National Assembly was established in order to represent the Turkish Nation upon the closure of the last Ottoman Grand National Assembly and to carry out the National Struggle. The first parliament is very democratic in terms of representing every part of the nation. It also appears that the first council has a parliamentary feature set up in heroic, hard-working, national, idealistic, self-sacrificing and extraordinary conditions. It played a big role in the acquisition of the National Struggle, liberated the country from occupations and presented the concept of national sovereignty as a political will. Members of the First Parliament participated in the rescue of the nation; they have formed a consensus of ideas and aims to ensure full independence. The structure of the First Assembly, the legislative duties and the activities of the congressmen are very important in terms of the History of the Turkish Parliament.

People living in Yozgat and the surrounding area as well as throughout Turkey have supported the National Struggle since the beginning and Yozgat was seen to be represented in the Parliament with seven congressmen. Yozgat congressmen appear to be influential in the legislative work of the First Assembly.

The members of the First Grand National Assembly left important marks in the republican history at the point where the congressmen helped to rescue the nation from invasions and a new state was established. One of the Yozgat MPs who participated in the first parliament was Süleyman Sırrı, who forms the topic of this study. Süleyman Sırrı has left important traces in the activities of the Assembly with his studies of the problems of both the country and the region. Süleyman Sırrı has tried to fulfill his duty on these difficult days in the country with proposals of law and speeches from the Assembly platform. He has served in all branches of the Parliament except the second branch. He also served in ten different councils during his work; and have sixteen law proposals. Süleyman Sırrı, who is a Civil Service graduate, specifically told his views on the issues of bureaucracy, tax, economy and law.